

Emekliliğin Geleceği

Hayatı dengeleyen adım

Türkiye Raporu

HSBC

Araştırma

Emekliliğin Geleceği (The Future of Retirement), HSBC tarafından küresel emeklilik eğilimleriyle ilgili olarak yaptırılan, dünyanın önde gelen bağımsız araştırma çalışmalarından biridir. "Hayatı dengeleyen adım" adlı küresel rapor, serinin onuncu raporudur ve 15 ülkeden 16.000'den fazla kişinin görüşünü temsil etmektedir.

Türkiye raporundaki bulgular, çalışma çağında olan (25 yaş ve üzeri) ve emekli olmak üzere toplam 1.000 kişiden oluşan ve tüm ülkeyi temsil eden bir ankete dayalıdır. Söz konusu anket, Ipsos MORI tarafından 2014 yılı Ağustos ve Eylül aylarında online olarak gerçekleştirilmiştir.

Emeklilere yapılan tüm atıflar kısmi veya tam emekli kişileri ifade eder. Gelire yapılan tüm atıflar ise brüt yıllık hanehalkı gelirini ifade etmektedir.

Kilit bulgular

Borç ödemeleri, çalışma çağında olan kişilerin konforlu bir emeklilik için yeterince hazırlık yapmalarını engelliyor. Her beş kişiden yaklaşık ikisi (%38), borç ödemeleri nedeniyle emeklilik dönemine hazırlık yapmanın imkansızlaştığını belirtiyor.

Kendi tecrübelerine dayanarak; beş emekliden ikisi (%40) emeklilik dönemindeki yaşam standartlarını iyileştirmek adına zamanında daha fazla birikim yapmış olmadığı için, %33'ü ise birikim yapmaya daha erken yaşta başlamadığı için pişman olduğunu söylüyor.

Henüz emekli olmayanların neredeyse beşte üçü (%59) şu anda emeklilik için birikim yapmıyor veya birikim yapmayı düşünmüyor. Daha endişe verici olan ise 45 yaş ve üzerinde olan ve emekliliği yaklaşanların %59'unun da birikim yapmaması veya yapmayı düşünmemesi...

Çalışma çağında olan her beş kişiden neredeyse ikisi (%39), gelirlerinin yaşam maliyetleriyle aynı düzeyde ilerlemediğini belirtiyor.

Son zamanlardaki düzleme sinyallerine rağmen, emeklilik birikimleri küresel ekonomik gerilemeden büyük ölçüde etkileniyor ve etkilenmeye devam edeceği de görülüyor. Çalışma çağında olan pek çok kişinin; sigorta (%28), mevduat (%28), yatırım (%27) veya yıllık sabit oranda gelir ödeyen ürünler (%26) aracılığıyla emeklilik için birikim yapmayı bıraktığı veya azalttığı gözlemleniyor.

Daha az konforlu bir yaşam

Pek çok emeklinin yıllık geliri, rahat bir emeklilik için gerekli gördükleri gelirin oldukça altında. Emeklilere göre, rahat bir emeklilik için gerekli olan asgari hanehalkı geliri, yıllık 62.500 TL. Buna rağmen emeklilerin dörtte üçü (%75), 50.000 TL'den daha düşük yıllık hanehalkı geliri ile geçimini sağlıyor. Sonraki nesli bekleyen durum ise bundan daha iyimser değil... Çalışanların neredeyse onda biri (%7) asla tam olarak emekli olamayacağına inanıyor. Üçte biri (%33) emekli olmayı maddi olarak karşılayamayacağını, %28'i ise emekli olduktan sonra rahat bir yaşam sürdüremeyeceğini düşünüyor. Emeklilik dönemini rahat geçirebilecek bir standardı koruyabilmek, pek çok kişinin ortak endişesi olarak öne çıkıyor. Henüz emekli olmayanların yarısından fazlası (%54) çalışmayı bıraktıktan sonra rahat bir yaşam sürdürebileceği konusunda kendine güvenemiyor. Erkeklerde yarı yarıya (%50) olan bu oran, kadınlarda beşte üç (%58) oranına yaklaşıyor. Emeklilik yaşamına yönelik bu endişeler, tüm gelir düzeyleri için sorun teşkil ediyor. Yıllık 75.000 TL'den fazla hanehalkı gelirine sahip, henüz emekli olmamış kişilerin beşte ikisinden fazlası dahi (%42) emeklilik yıllarında rahat bir yaşam sürdürebileceğinden emin görünmüyor.

Hatta, çalışma çağında olanların çoğu, emeklilik dönemini finanse etmekle ilgili daha derin endişelere sahip. Yarısından fazlası (%53) parasız kalmaktan, yarısına yakını ise (%45) yalnızca günlük ihtiyaçlarını karşılayacak kadar kaynağa sahip olmaktan endişe duyuyor.

Tüm bunlar, henüz emekli olmayanların, çalışma sonrası yaşamlarının umduklarından daha konforsuz olmasından korktuğunu gösteriyor. Dörtte biri (%25), emeklilikteki yaşam standardının bugünden daha kötü olacağına inanıyor. Yaklaşık yarısı (%48), günlük harcamalarını azaltmak zorunda kalacağını düşünüyor. %37'si ise emekli olduktan sonra eskisi kadar dışarıda yemek yiyemeyeceğine inanıyor.

Henüz emekli olmayanların çoğu, emeklilikte rahat bir yaşam sürdürebileceğine inanmıyor.

Henüz emekli olmayanların
%54
kendine güvenemiyor

Kadınlar erkeklerden daha endişeli

Soru: Emeklilik yıllarınızda rahat bir yaşam sürdürebileceğinize ne kadar inanıyorsunuz?
Yanıt: Pek inanmıyorum veya hiç inanmıyorum
Taban: Henüz emekli olmayan kişiler

Henüz emekli olmayanların

%61'i

rahat bir emeklilik için
yeterince hazırlık yaptığını
düşünmüyor.

Hazır olmak ya da olmamak

Çalışma çağında olan kişiler, emekliliğe yönelik finansal hazırlıklarından endişe duyuyor. Katılımcıların beşte üçünden fazlası (%61), hazırlıklarının rahat bir emeklilik için yetersiz olduğunu düşünüyor. Emekliler de aynı oranda (%61) hazırlıklarının yetersiz olduğunu belirterek endişelerini dile getiriyor.

Emeklilikte rahat bir yaşam sürdürmek için yeterli hazırlık yapılamamasının nedenlerinden bazıları şunlar:

Finansal yetersizlik: Henüz emekli olmayanların yaklaşık üçte biri (%30), finansal durumlarının yeterince hazırlık yapmaya elverişsiz olduğunu belirtiyor.

Daha acil finansal yükümlülüklerle sahip olmak: Her beş kişiden yaklaşık ikisi (%38), başka borçlar ödediklerini, %30'u da beklenmedik bir durum veya harcama ile karşı karşıya olduğunu belirtiyor.

Birikim yapmaya yeterince erken başlamamak: Henüz emekli olmayanların yaklaşık üçte biri (%31) ve emeklilerin %34'ü, birikim yapmaya yeterince erken başlamadıklarını itiraf ediyor.

Ne kadar birikim yapmaları gerektiğinin farkında olmamak: Emeklilerin yaklaşık dörtte biri (%26), ne kadar birikim yapmaları gerektiğinin farkında olmadıklarını ifade ediyor.

Birbirinin önüne geçen öncelikler

Emeklilik için birikim yapmak, çalışma çağında olan çoğu kişinin (%93) öncelikleri arasında yer almıyor. Çocukların eğitimi için birikim yapmak (%23), başka borçları ödemek (%16) ve kötü günler için birikim yapmak (%9) öncelikler arasında bulunuyor.

Hayatlarındaki önemli gelişmeler, henüz emekli olmayanların çoğunluğunun (%84) emeklilik birikimini etkiliyor. Ev almak veya ev kredisi ödemek (%32), aile kurmak (%17) gibi gelişmeler önceden planlanabilir olsa da, beklenmeyen gelişmeler önemli bir etki oluşturuyor.

Hastalık, boşanma veya eşin vefatı gibi önceden planlanmayan gelişmeler, emeklilik öncesinde veya sonrasında bireyin finansal durumunu önemli ölçüde etkiliyor. Dul veya boşanmış emeklilerin beşte üçünden fazlası (%62), finansal durumlarının beklediklerinden daha kötü olduğunu söylerken, bu oranın evliler için (%54) yarıdan fazla olduğu gözlemleniyor.

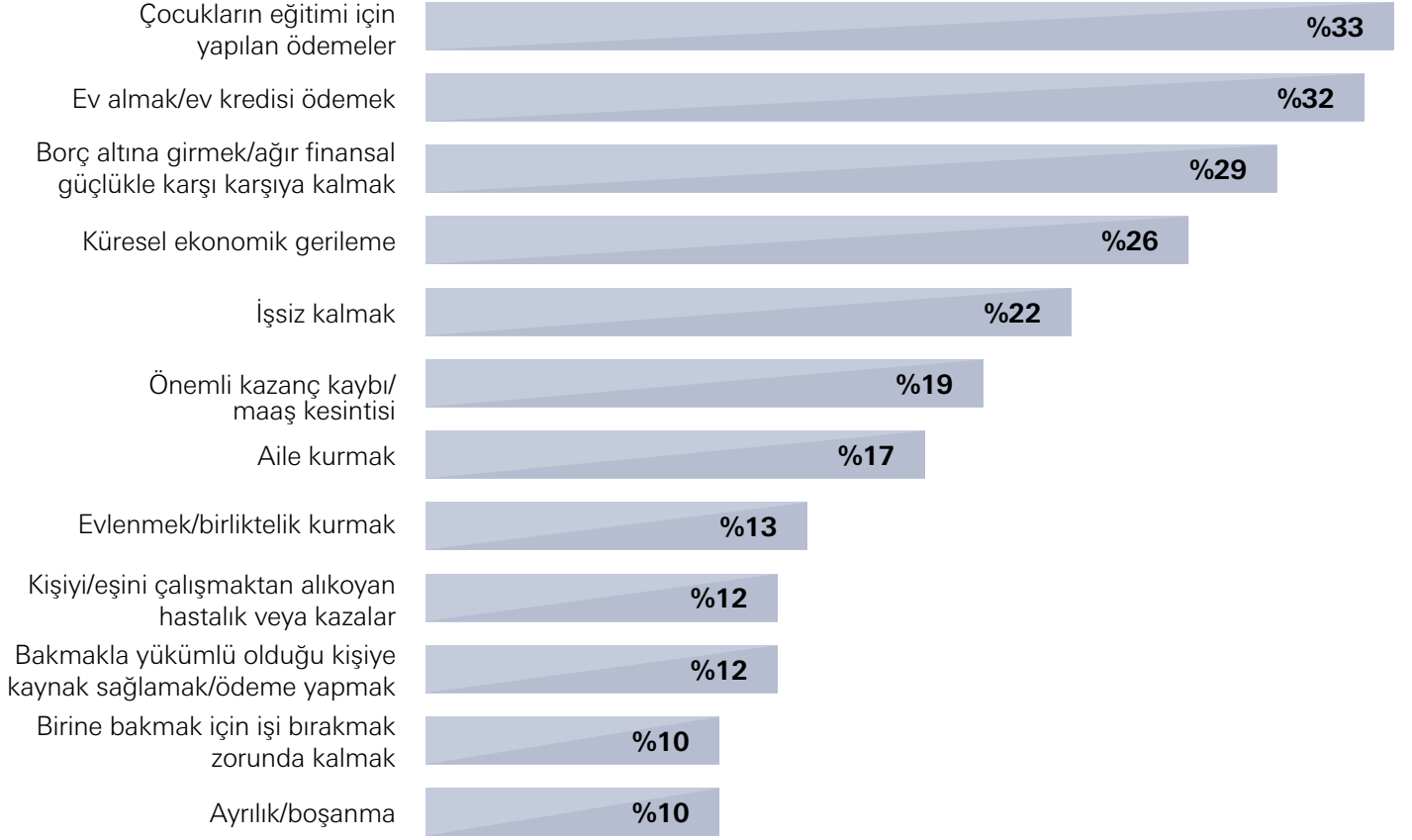
Çalışma çağında olan kişilerin onda birinden fazlası (%12) kendilerini veya eşlerini çalışmaktan alıkoyan beklenmedik bir hastalıkla karşı karşıya kaldıklarını,

bu durumun emeklilik birikimlerini büyük ölçüde olumsuz etkilediğini belirtiyor. Küresel ekonomik gerileme de geniş ölçüde etkili olmuş durumda. Henüz emekli olmayanların yaklaşık dörtte biri (%26) bunun emeklilik için birikim yapma eğilimlerini doğrudan ve önemli ölçüde etkilediğini bildiriyor.

Bu durum, henüz emekli olmayan kişilerin ekonomik refahı üzerinde ise yüksek oranda olumsuz etkide bulunuyor. Katılımcıların %29'u borç altına girmenin/ağır finansal güçlüklerle karşı karşıya kalmanın, %22'si işini kaybetmenin, %19'u ise önemli kazanç kayıplarının emeklilik için birikim yapma olanaklarını etkilediğini söylüyor.

Yaşamdaki gelişmeler, henüz emekli olmayanların emeklilik için birikim yapma olanağı üzerinde önemli ölçüde etkili oluyor.

Soru: Bazı kişiler kendilerini emeklilik için birikim yapmaya devam etmekten büyük ölçüde alıkoyan bazı 'olaylar' ile karşı karşıya kalmaktadır. Varsa aşağıdaki olaylardan hangileri bugüne kadar emeklilik için birikim yapma eğiliminizi önemli ölçüde etkilemiştir?

Yanıt: %10 ve üzeri

Taban: Henüz emekli olmayan kişiler

Çalışma çağındaki kişilerin
%84'ünün

emeklilik için birikim yapma eğilimleri yaşamlarında gerçekleşen önemli bir olay tarafından olumsuz etkilenmiştir.

Geçmişe dönüp bakanlar, “Keşke daha erken harekete geçseydik” diyor.

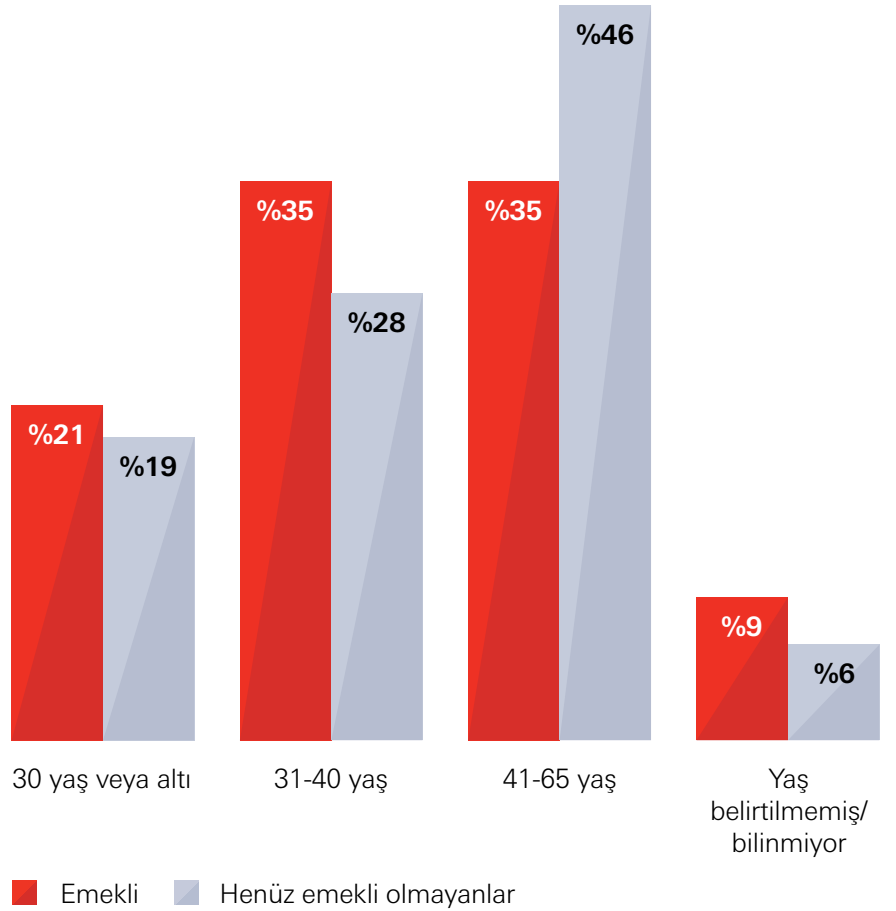
Pek çok emekli, hayatları boyunca edindikleri bilgi ve tecrübelerine dayanarak, emeklilikteki yaşam standartlarını iyileştirmek üzere daha farklı hareket etmiş olmak istediğini belirtiyor. Örneğin; her beş emekliden ikisi (%40) daha fazla birikim yapmadığı için, %33’ü ise birikim yapmaya daha erken bir yaşta başlamadığı için pişman.

Emeklilerin yarısından fazlası (%56) emekli olduktan sonra da benzer bir yaşam standardını sağlamak için emeklilik planlamasının en geç 40 yaşında başlaması gerektiğini söylüyor. Henüz emekli olmayanlar arasında bu düşüncüyü paylaşanların oranı ise daha düşük. (%47)

Daha önemlisi; henüz emekli olmayanların neredeyse beşte üçü (%59) şu anda emeklilikleri için birikim yapmıyor veya birikim yapmaya başlamayı düşünmüyor. Emekliliğe daha yakın olanların yüzde 59’u ise (45 yaş ve üzeri kişiler) özel olarak emeklilik için bir birikim yapmıyor veya birikim yapmayı düşünmüyor.

Rahat bir emeklilik için yeterince hazırlık yapmamış olan emeklilerin dörtte üçü (%75), hazırlıklarının yetersiz olduğunu ancak emekli olduktan sonra anladıklarını belirtiyor.

Henüz emekli olmayanların %46’sının, emeklilik için plan yapmaya 41 yaş ve daha sonrasında başlanabileceğini düşünmesi endişe verici.

*Soru: Size göre bir kişinin çalışırken sahip olduğu yaşam standardına benzer bir standardı emeklilikte de sürdürebilmesi için (emeklilik yaşının 65 olduğu varsayılırsa) emeklilik için plan yapmaya başlayabileceği en geç yaş nedir?
Taban: Tümü*

Rahat bir emeklilik
için yeterli hazırlık
yapmayanların

%75'i

hazırlıklarının yetersizliğini
emekli olduktan sonra fark
etmiştir.

Emeklilikle ilgili hayaller planlandığı gibi gerçekleşmiyor.

Henüz emekli olmayanların emeklilikleri için birikim yapma planları ile mevcut emeklilerin yaşadığı gerçeklik arasında önemli bir fark var.

Henüz emekli olmayanlar, çalışma hayatları boyunca gelirlerinin ortalama %18'ini emeklilik birikim ve yatırımlarına (emekli aylıkları hariç) ayırmayı planlıyor. Ancak gerçekte, bugün emeklilerinin çalışma hayatları boyunca gelirlerinin %15'ini biriktirebildiği gözlemleniyor.

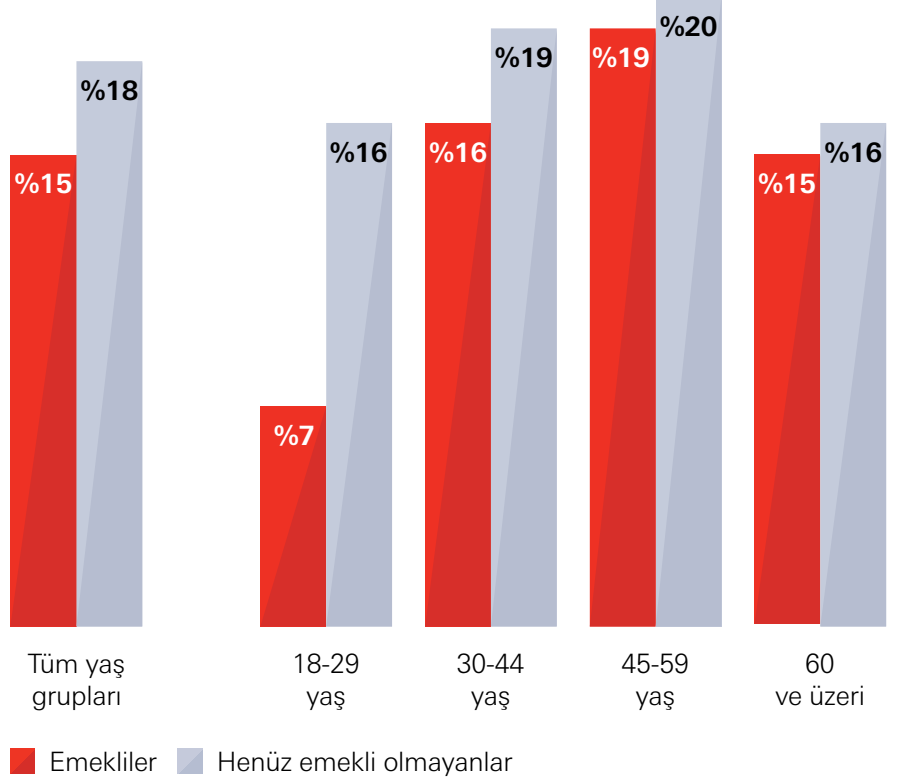
Çalışma çağındaki kişiler, gelirlerinin %16-20 aralığındaki kısmını sabit bir şekilde emeklilik birikimleri ve yatırımlarına (emekli aylıkları hariç) ayırmayı planlıyor. Ancak evdeki hesap yine çarşıya uymuyor. Emekliler daha genç yaşlarda (18 ve 29 arası) gelirlerinin önemli ölçüde daha azını (%7) biriktirdikleri ve 30 yaşından sonra gelirlerinin planladıklarına daha yakın bir kısmını biriktirmeye başladıkları için bileşik getiriden tam olarak faydalanma şansını böylece kaybetmişler.

Çalışma çağındaki kişiler, emeklilikleri boyunca kendilerine yetecek kadar birikim ve yatırıma sahip değil. Henüz emekli olmayanlar, emeklilik birikim ve yatırımlarının (emekli aylıkları hariç) emekli olduktan sonra ortalama 8 yıl içinde tükeneceği düşüncesine sahip.

Hayaller ve gerçekler

Henüz emekli olmayanlar, hayatları boyunca gelirlerinin neredeyse beşte birini emeklilik birikimleri ve yatırımları için tutarlı bir şekilde biriktirebileceğine inanıyor. Ancak bugün emeklilerinin karşı karşıya bulunduğu gerçeklik, daha düşük bir düzeye işaret ediyor.

Emeklilik birikimleri ve yatırımlar için ayrılan gelir oranı (emekli aylıkları hariç)

Soru: Lütfen belirtilen yaş gruplarındayken yıllık gelirinizden emeklilik için ayırdığınız yüzdelik dilimi belirtiniz

Taban: Emekliler

Soru: Lütfen belirtilen yaş gruplarındayken yıllık gelirinizden gelecekte, emeklilik için ayırmayı planladığınız yüzdelik dilimi belirtiniz

Taban: Henüz emekli olmayan kişiler

Kadınlar, emeklilik birikim ve yatırımlarının emekli olduktan sonra ortalama 8 yıl yeteceğini düşünüyor. Bu sürenin erkeklerdeki ortalaması ise 9 yıl.

Emeklilerin ortalama olarak 49 yaşında tam emekli oldukları ve Türkiye’de beklenen yaşam süresinin ortalama 75¹ yıl olduğu düşünüldüğünde, henüz emekli olmayanlar yalnızca devlet, işveren kaynaklı veya bireysel emeklilik gelirleriyle yaşayacakları 18 yıllık bir ‘boşlukla’ karşı karşıya. Ancak son yıllarda emekliliğe hak kazanma konusunda yapılan değişiklikler nedeniyle,

henüz emekli olmayan kişilerin 60-65 yaşları arasında emekli olmaları muhtemeldir. 60 yaşında emekli olsalar dahi, önlerinde yalnızca emeklilik geliriyle yaşayacakları 7 yıllık bir ‘boşluk’ bulunuyor. Henüz emekli olmayan kişiler arasında özellikle kadınlar, emeklilikleri boyunca kendilerine yetecek kadar birikim ve yatırıma sahip değil. Kadınlar ortalama 29 yıllık bir emeklilik dönemi karşısında

birikim ve yatırımlarının 8 yıl yeteceği beklentisinde. Bu durum, geriye kalan 21 yıl boyunca sadece emeklilik gelirlerine bağlı olarak yaşamlarını sürdürecekleri anlamına geliyor. Erkekler de yeterli birikim yapamıyor ve ortalama 23 yıllık emeklilik yaşamları boyunca sadece 9 yıl yetecek kadar emeklilik birikim ve yatırıma sahip oldukları gözlemleniyor.

¹ Beklenen yaşam süresi, Dünya Sağlık Örgütü

Geleceğin emeklileri, emeklilik kaynaklarıyla ilgili olarak 18 yıllık bir boşlukla karşı karşıya.

8 Emeklilik kaynaklarının arttığı yıllar

18 Emeklilik kaynaklarının azaldığı yıllar

26 Emeklilik süresi (yıl)

Soru: Varsa, emeklilik birikim ve yatırımlarınızın (emekli aylıkları hariç) emeklilik yıllarınızda ne kadar yeteceğini düşünüyorsunuz?
Taban: Henüz emekli olmayan kişiler

Bazıları geleceğe artık daha güvenle baksa da, emeklilik birikimleri mevcut durumdan hala etkileniyor.

Ülke küresel ekonomik gerilemenin etkilerini geride bıraktıkça, bazı bireylerin finansal durumu daha güvenli hale geliyor. Henüz emekli olmayanların %44'ü önceki yıla göre gelecekteki finansal durumuna daha çok güveniyor. Ancak, çalışma çağındaki kişilerin neredeyse beşte üçü (%39), gelirlerinin yaşam maliyetleri ile aynı düzeyde artmadığını belirtiyor. Bu durum, çalışma çağındaki kişilerin üçte birinden fazlasının (%35) birikim yapma olanağının neden azaldığını açıklıyor.

Çalışma çağındaki kişilerden yalnızca %7'si, önceki yıl ile karşılaştırıldığında birikim yapma olanaklarının önemli ölçüde arttığını ifade ediyor. Ekonomik gerileme, bireylerin emeklilikleri için birikim

yapma şekillerini olumsuz etkilemeye devam ediyor. Son yıllarda yaşanan küresel ekonomik gerilemenin öncesi ile karşılaştırıldığında, çalışma çağındaki kişilerin çoğunun; sigorta (%28), mevduat (%28), yatırım (%27), yıllık sabit oranda gelir ödeyen ürünler (%26), bireysel emeklilik planları (%25) veya işveren emeklilik planları (%25) yoluyla emeklilik için birikim yapmayı bıraktığı veya azalttığı ortaya çıkıyor.

Diğer birikimlerin de bu durumdan etkilendiği görülüyor. Henüz emekli olmayanların neredeyse beşte biri (%17), çocuklarının eğitimi için birikim yapmayı bırakmış veya azaltmış. Lüks harcamalar için de daha az kaynak ayrılıyor. Henüz emekli olmayanlar arasında, önceden tatil için birikim yapanların

üçte birinden fazlası (%35) ve önceden yeni bir otomobil için birikim yapanların neredeyse üçte biri (%31), bu birikimleri azaltmış veya tamamen bırakmış. Emeklilik için gelir yaratmanın en iyi yollarına bakıldığında; emeklilerin beşte dördü (%81) kiralama amaçlı ikinci mülklerine güveniyor. Bunu bireysel emeklilik planları (%62), mevduatlar (%60) ve yıllık sabit oranda gelir ödeyen ürünler (%60) izliyor.

Benzer şekilde, çalışma çağındaki kişiler de en çok emlak (%79) ve bireysel emeklilik planlarına (%68) güveniyor. Bunun yanı sıra; işveren emeklilik planları (%63), mevduat (%59) ve yıllık sabit oranda gelir ödeyen ürünler (%58) de emeklilikte gelir yaratmak için iyi bir yol olarak görülüyor.

Hem emekliler hem de henüz emekli olmayanlar, emlak yatırımı ve bireysel emeklilik planlarını, emeklilikte gelir yaratmanın en uygun yolları arasında görüyor

Emlak (ikinci ev/kiralama amaçlı mülk)

Bireysel emeklilik planı

Mevduatlar

Yıllık sabit oranda gelir ödeyen ürünler

İşveren emeklilik planı

Sigorta

Yatırımlar

■ Emekliler ■ Henüz emekli olmayanlar

Soru: Bunların emekliliğinizde gelir yaratmak için en uygun yollar olduğuna ne kadar inanıyorsunuz?

Yanıt: Çok veya oldukça inanıyorum

Taban: Tümü

Henüz emekli olmayanların

%44'ü

önceki yıl ile karşılaştırıldığında
gelecekteki finansal
durumlarına daha çok
güveniyor.

Daha iyi bir emeklilik için pratik adımlar

Emeklilik için birikim yapan bireylerin, kendilerine daha iyi bir gelecek hazırlamalarına yardımcı olacak pratik öneriler...

1 Birikim yapmaya daha erken başlayın

Emeklilerin üçte biri (%33) birikim yapmaya daha önceden başlamış olsalardı, emeklilikte daha iyi bir yaşam standardına sahip olacaklarını düşünüyor. Birikim yapmaya yeterince erken başlamamış olmak; rahat bir emeklilik için yeterince hazırlık yapmadığını düşünen emekliler (%34) ve henüz emekli olmayanlar (%31) arasında en yaygın neden olarak gösteriliyor.

2 Ne kadara ihtiyaç duyacağınızı belirleyin

Ortalama olarak, 25 yıllık bir emeklilik dönemi için birikime ihtiyaç duyuluyor. Emeklilerin dörtte biri (%25), emeklilik için ne kadar bir birikime ihtiyaç olacağını farketmediğinden, rahat bir emeklilik hayatı için yeterince hazırlık yapamadığını belirtiyor.

Emekli olduğunuzda nasıl bir yaşam tarzı istediğinizi ve bunun için ne kadar birikime ihtiyaç duyacağınızı düşünmeye başlayın.

3 Kumbaranızı yeniden doldurmaya başlayın

Henüz emekli olmayanların yaklaşık beşte biri (%26), küresel ekonomik gerilemenin emeklilik için birikim yapma olanaklarını doğrudan ve önemli ölçüde etkilediğini belirtiyor. Bu durumun, dolaylı bir etkide bulunmuş olma ihtimali yüksek görünüyor. Katılımcıların %29'u borç altına girmenin/ağır finansal güçlüklerle karşı karşıya kalmanın, %22'si işini kaybetmenin, %19'u ise önemli kazanç kayıplarının emeklilik için birikim yapma olanaklarını etkilediğini söylüyor.

Zor zamanlarda emeklilik birikim planlarının sektöre uğraması doğaldır. Küresel ekonomik gerilemenin en kötü dönemini geride bıraktığımıza göre, emeklilik kumbaranızdaki azalan kaynakları tekrar yerine nasıl koyabileceğinizle ilgili olarak tavsiye almaya başlayın.

4 Beklenmeyeni bekleyin

Çalışma çağındaki kişilerin onda birinden fazlası (%12), bir hastalık veya kaza sonucu kendilerinin veya eşlerinin çalışamaz duruma geldiğini ve bunun emeklilik için birikim yapmaya devam etme olanaklarını derinden etkilediğini belirtiyor.

Beklenmedik olaylar emeklilik birikim planlarınıza zarar verebilir. Kimse geleceği göremez ancak, başınıza gelebilecekleri ve bunların finansal planlamanızı nasıl etkileyebileceğini daima göz önünde bulundurun.

© HSBC Holdings plc 2015
Tüm hakları saklıdır.

Aşağıda belirtilen atıfla birlikte bulunmak kaydıyla bu raporun bölümleri kullanılabilir veya alıntılanabilir:
"İzin alınmak suretiyle, HSBC Holdings plc. tarafından 2015 yılında yayınlanan Emekliliğin Geleceği Raporu'ndan kopyalanmıştır."

HSBC, HSBC Holdings plc'nin bir ticari markasıdır ve HSBC'ye ilişkin tüm haklar HSBC Holdings plc'ye aittir.
HSBC ticari markası, logosu veya marka adı yukarıda belirtilenlerin dışında kullanılamaz.

HSBC Holdings Londra tarafından yayınlanmıştır.

HSBC Holdings plc
8 Canada Square, Londra E14 5HO